

گزارش رصد فرهنگی (۲۲)

ارتقا اثربخشی کانون‌های فرهنگی و هنری مساجد

هدف اصلی این گزارش بررسی و تحلیل عملکرد «ستاد هماهنگی کانون‌های فرهنگی و هنری مساجد» و عملکرد «کانون‌های فرهنگی و هنری مساجد» بر اساس داده‌ها و اطلاعات گزارش شورای عالی انقلاب فرهنگی است؛ بر اساس این بررسی، سعی بر این است که پیشنهادهایی راهبردی برای ستاد، جهت افزایش کارایی و اثربخشی فعالیت‌های کانون‌های فرهنگی و هنری مساجد داشته باشیم.

مقدمه

بر اساس مصوبه شورای عالی انقلاب فرهنگی در تاریخ ۱۸ / ۱ / ۱۳۷۱، هیئت «هدایت، ارشاد و احیای نقش واقعی و تبلیغی مساجد برای مقابله با تهاجم فرهنگی»، ذیل «وزارت فرهنگی و ارشاد اسلامی» با هدف احیای نقش فرهنگی مساجد تشکیل شد و این هیئت، «کانون‌های فرهنگی و هنری مساجد» را تشکیل داد. سپس این هیئت به «ستاد هماهنگی کانون‌های فرهنگی و هنری مساجد» تغییر نام داد. از آن زمان، حدود ۲۷ سال می‌گذرد و تاکنون ۲۵ هزار و ۹۹۳ کانون تشکیل شد است. اما اساس‌نامه ستاد با درخواست وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی با هدف هماهنگی و انسجام و تقویت کانون‌ها، در تاریخ ۱۸ / ۲ / ۱۳۹۷ در شورای عالی انقلاب فرهنگی تصویب و در تاریخ ۳ / ۱۰ / ۱۳۹۷ ابلاغ شد. طبق اساس‌نامه، اهداف ستاد عبارت است از:

احیای نقش واقعی فرهنگی، آموزشی، هنری و تبلیغی مساجد
تربیت و رشد نیروهای متعهد، انقلابی و کارآمد در حوزه فرهنگ و هنر
توسعه فرهنگ اصیل اسلامی در شهرها و روستاهای کشور
مقابله با تهاجم فرهنگی دشمنان

برای رسیدن به این اهداف، وظایف و اختیارات ستاد عبارت است از:

برنامه‌ریزی، نظارت، هماهنگی، انسجام و تقویت فعالیت‌های کانون‌های فرهنگی و هنری مساجد
ساماندهی و کمک به راه‌اندازی و تجهیز کانون‌های فرهنگی و هنری و کتابخانه‌های مساجد
به‌روزرسانی بانک اطلاعات کانون‌ها
کمک به تولید و عرضه محصولات فرهنگی و دینی
کمک به ایجاد و توسعه پایگاه‌های دیجیتال در حوزه فعالیت‌های مساجد
شناسایی، جذب و آموزش و حمایت از استعدادها و نخبگان فرهنگی و هنری
تخصصی شدن کانون‌ها و کتابخانه‌های فرهنگی و هنری مساجد
حمایت و هدایت فعالیت‌های فرهنگی و هنری کانون‌ها
تبادل فرهنگی و هنری با مراکز علمی و فرهنگی داخلی و خارجی

زمینه‌سازی برای پیوند شبکه‌ی کانون‌های مساجد با خانواده‌های shy&ها، مدارس و مراکز و نهادهای آموزشی، فرهنگی و اجتماعی

به نظر می‌رسد که ضرورت ایجاد اساس‌نامه و تجدید ساختار و تدوین فرایندهای سازمانی و هدایتی و سیاست‌ها و راهبردهای فرهنگی (پس از ۲۸ سال)، رساندن کانون‌ها به تشکلهایی با بیشترین کارایی و اثربخشی بوده است که به نظر می‌رسد تاکنون نداشته‌اند و عملکرد آن‌ها با استفاده از حداکثر ظرفیت‌ها نبوده و سیاست‌های راهبردی shy& کننده‌ی مناسبی نداشته‌اند. بر این اساس، هدف ستاد این بوده است که کانون‌ها به جایگاه واقعی‌شان برسند، و در این راستا به سیاست‌ها و راهبردهای عملیاتی و محتوایی نیاز دارند.

گزارش ارزیابی عملکرد «ستاد هماهنگی کانون‌های فرهنگی و هنری مساجد»، توسط دفتر نظارت و ارزیابی شورای عالی انقلاب فرهنگی تهیه شده است و منبع آن بر اساس گزارشی از شرح فعالیت‌ها و اقداماتی بوده است که ستاد مذکور به شورای عالی انقلاب فرهنگی ارسال کرده است. هدف گزارش مذکور، ارزیابی میزان اجرایی شدن مصوبه «اساسنامه ستاد هماهنگی کانون‌های فرهنگی و هنری مساجد» یا به عبارت دیگر، میزان اجرایی شدن وظایف و اهداف ستاد بوده است.

اما هدف ما در این گزارش، بررسی و تحلیل عملکرد «ستاد هماهنگی کانون‌های فرهنگی و هنری مساجد» و عملکرد «کانون‌های فرهنگی و هنری مساجد» بر اساس داده‌ها و اطلاعات گزارش شورای عالی انقلاب فرهنگی است؛ بر اساس این بررسی، سعی بر این است که پیشنهادهایی راهبردی برای ستاد، جهت افزایش کارایی و اثربخشی فعالیت‌های کانون‌های فرهنگی و هنری مساجد داشته باشیم. امیدواریم که این گزارش به ارتقا کارایی و اثربخشی ستاد و فعالیت‌های کانون‌های فرهنگی و هنری مساجد کمک کند.

فهرست مطالب

وضعیت موجود

دولت‌محوری کانون‌ها

کم‌توجهی به مشارکت اجتماعی و مدنی

توقف در ساختار و تشکیلات اجرایی

ضعف محصولات فرهنگی و هنری خلاق

توصیه‌های سیاستی

نقش هماهنگی و راهبری ستاد

کانون‌ها به مثابه تشکلهای مدنی

کانون‌ها به مثابه فضای عمومی

تولید محصولات فرهنگی و هنری

ارتقا کارکرد خدمات اجتماعی

فرهنگ و هنر برای اقشار فرودست